روزنامه صبح ایران
وطن امروز
VATANEMROOZ.IR

سه‌شنبه | ۲۷ تیر ۱۴۰۲ | ۲۹ ذیحجه ۱۴۴۴ | ۱۸ جولای ۲۰۲۳ | سال پانزدهم | شماره ۳۸۱۱ | ۸ صفحه | ۳۰۰۰ تومان

| ۱۱۸۴ سال و ۲۸۶ روز گذشت |

VATAN-E-EMROOZ | VOL.15 | NO.3811 | TUE.JUL.18, 2023 | ISSN:2008-2886

امیرعبداللهیان در واکنش به توضیحات غیر قابل قبول روسیه درباره بیانیه مشترک با برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس:

بر تمامیت ارضی کشورها از جمله اوکراین تأکید داریم

صفحه ۷

برنامه‌های متنوع رسانه ملی برای ماه محرم

حسینیه تلویزیونی

صفحه ۸

آغوش گرم دنا

استقبال باشکوه مردم یاسوج از رئیس‌جمهور و امیدواری برای گره‌گشایی مشکلات

صفحات ۲ و ۳

تیترهای امروز

تیم ملی والیبال جوانان ایران با شکست ایتالیا قهرمان جهان شد

بربلندای شادی

پیام تبریک رهبر انقلاب

صفحه ۶

دیدار بذرپاش و معاون نخست‌وزیر آذربایجان

دیپلماسی روی ریل

صفحه ۳

با اجرای قانون جدید چک، تعداد زندانیان چک برگشتی ۹۶ درصد کاهش یافت و بیش از ۹۰ درصد چک‌ها در حال وصول است

زمان پاس شدن چک‌ها

صفحه ۵

تظاهرات اعتراضی بزرگ علیه نتانیاهو تا آخر هفته ادامه می‌یابد

روز اختلال و تمرد!

صفحه ۷

بارش‌های سیل‌آسا راه ۵۰ روستا در اردبیل را مسدود و خساراتی به مزارع وارد کرد

سیل در تابستان

صفحه ۴

نگاه

خواب در وقت یاری امام بیداری با لگد دشمن

حسین سعیدی: در روزهای آخر ذی‌الحجه در آستانه محرم سال ۶۳ هجری اتفاقی دردناک در شهر مدینه افتاد که به «واقعه حره» معروف است. تاریخ و حوادث این فاجعه هولناک برای همه شیعیان و مسلمانان و بلکه همه حق‌جویان و عدالت‌طلبان عالم درسی بزرگ دارد. زمانی که سال ۶۱ هجری پسر پیامبر نسبت به فساد یزید و حکومت بنی‌امیه به جهان اسلام هشدار دادند و از همه مسلمانان خواستند برای مقابله با یزید به‌پا خیزند و در کربلا با غربت و تنهایی با آن شکل فجیع به شهادت رسیدند، شاید کمتر کسی تصور می‌کرد کمتر از ۲ سال بعد همان یزید دستور لشکرکشی به مکه و مدینه را صادر کند و حرمت کعبه و شهر رسول خدا را نگه ندارد. این فاجعه درسی جاویدان به همه مردم جهان بویژه مسلمانان و شیعیان داد: «کسی که هنگام یاری ولیّ (رهبر) خود بخوابد، با لگد دشمن از خواب بیدار خواهد شد».

اما ماجرای حره چه بود؟ پس از حادثه خونین کربلا و آگاهی مردم از ماهیت یزید و پلیدی و خباثت وی و اعلام قیام و جهاد از سوی «عبدالله بن حنظله» (غسیل الملائکه) و برخی دیگر از صاحب‌نفوذان، انقلاب خونینی در مدینه آغاز شد.

مردم مدینه نخست با عبدالله بن حنظله تا پای جان بیعت کردند و آنگاه «عثمان بن محمد بن ابوسفیان» والی مدینه را بیرون کردند. بنی‌امیه در منزل مروان بن حکم اجتماع کردند و همگی در آنجا محبوس شدند.

مردم مدینه یزید را از خلافت خلع کرده و به بدگویی و سب و لعن وی پرداختند. یزید که از ماجرا مطلع شد، لشکر عظیمی فراهم کرد و فرماندهی آن را بر عهده مردی خونریز به نام «مسلم بن عقبه» گذاشت.

این فرمانده سفاک، پس از محاصره مدینه، مقاومت آنان را درهم شکست و به قتل و غارت مدینه پرداخت و کشتار وسیعی را در این شهر به راه انداخت.

ابن اثیر می‌نویسد: مسلم بن عقبه، مدینه را ۳ روز بر لشکریانش مباح ساخت که هرگونه بخواهند در آن عمل کنند. آنان به کشتار وسیع مردم پرداخته و اموال آنان را نیز غارت کردند.

مسلم بن عقبه وقتی بر مردم مسلط شد، از آنان به عنوان بردگان یزید بیعت می‌گرفت که اختیار اموال و خانواده آنها به دست یزید است که هرگونه بخواهد در آنها تصرف کند. هر کس امتناع می‌ورزید، کشته می‌شد. در این فاجعه از بزرگان مهاجر و انصار ۱۷۰۰ تن و از سایر مسلمین ۱۰ هزار نفر به قتل رسیدند.

مورخان نوشته‌اند از بس مسلم بن عقبه خون بی‌گناهان را ریخت به «مسرف» (خونریز بی‌حد و حصر) معروف شد.

ادامه در صفحه ۶

چرا روسیه توافق ابتکار صادرات غله از طریق دریای سیاه را متوقف کرد؟

بحران زنجیره جهانی غذا علیه نظم غربی

گزارش

روز دوشنبه ۱۷ ژوئیه ۲۰۲۳ میلادی (۲۶ تیر)، یک روز نمادین دیگر بود برای اثبات این واقعیت که نظم بین‌المللی غرب‌محور تا چه میزان بر اثر ادامه جنگ اوکراین آسیب‌پذیر شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی بازارهای جهانی، دیروز قیمت گندم پس از اعلام روسیه مبنی بر توقف مشارکت خود در قرارداد صادرات غلات اوکراین از طریق دریای سیاه، افزایش یافت.

معاملات آتی ماه آگوست در بورس کالای شیکاگو در عرض چند دقیقه پس از انتشار خبر فسخ توافق توسط مسکو با ۴,۲۴ درصد افزایش به ۶,۸۹ دلار در هر واحد تن حجمی (تقریبا ۲۷ کیلوگرم) رسید. این افزایش قیمت تا پیش از ظهر دیروز کمی تعدیل شد و به ۲,۹ درصد رسید. در همین زمان معاملات آتی ذرت و سویا نیز افزایش یافت. توافق صادرات غلات اوکراین سال گذشته در چنین روزهایی میان مسکو و کی‌یف، ۲ همسایه درگیر جنگ با میانجی‌گری سازمان ملل و ترکیه منعقد شد. هدف اول آن صادرات گندم و غلات استپ‌های اوکراین از طریق گشودن یک راه آبی بین‌المللی به روی ۳ بندر جنوب این کشور و آب‌های ساحلی جدید فدراسیون روسیه، متعاقب انضمام کریمه و خرسون که درگیر جنگ یا محاصره دریایی هستند و سپس عرصه دریای سیاه و تنگه داردانل (ترکیه) بوده است. به این توافق، تفاهمنامه‌ای میان دولت روسیه و سازمان ملل با هدف تسهیل صادرات محصولات کشاورزی روسیه بویژه غلات نیز منضم شده بود. این در حالی است که از زمان شروع جنگ اوکراین (۵ اسفند ۱۴۰۰) اگرچه صادرات این محصولات توسط آمریکا و متحدانش مستقیما تحریم نشده اما تحت تاثیر محدودیت‌هایی قرار گرفته که غرب علیه تجارت روسیه با خارج وضع کرده است.

از تابستان گذشته توافق بر سر گشودن راهروی تجاری دریای سیاه به طور مکرر تمدید شده بود تا اینکه به ۱۸ ژوئیه (امروز) یعنی تاریخ انقضای قطعی آن رسیدیم.

ولادیمیر پوتین نیز پنجشنبه گذشته هشدار داده بود مسکو مشارکت در این توافق را تعلیق می‌کند، مگر اینکه صادرات مواد غذایی و کود این کشور رفع انسداد شود. سخنگوی کرملین همچنین تاکید کرد فسخ توافق به حمله دیروز اوکراین به پل کریمه ارتباطی ندارد.

با وجود موضع رسمی روسیه اما منابع نظامی این کشور اعلام کرده‌اند یکی از دلایل بستن کریدور صادرات غلات دریای سیاه، سوءاستفاده نظامی اوکراین و حامیان غربی‌اش در ناتو از آن است. بر این اساس مسیر تجاری دریایی گشوده شده به روی بنادر جنوب اوکراین که از نزدیک شبه‌جزیره کریمه می‌گذرد، به منفذی برای حملات نظامی به مواضع روسیه تبدیل شده که نمونه‌اش حمله بامداد دوشنبه به پل کریمه بود.

در آستانه انقضای این توافق، صبح دیروز مسکو به آنکارا، کی‌یف و دبیرخانه سازمان ملل اطلاع داد روسیه زمانی به توافق بازمی‌گردد که همه طرف‌های ذی‌ربط موارد توافق شده قبلی را اجرا کنند.

بر خلاف تبلیغات غربی که همه تقصیرات را گردن طرف روس می‌اندازد، با یک نگاه کارشناسانه می‌توان دریافت ۳ عامل اصلی، ضرورت توافق موسوم به «ایجاد تضمین راهروی تجاری دریای سیاه» را ایجاد کرد؛ نخست تحریم‌های آمریکا و غرب علیه روسیه، سپس دستورالعمل ناتو به ارتش اوکراین برای مین‌گذاری همه آب‌های ساحلی و مسیرهای آبی داخلی‌اش و سرانجام مانع‌تراشی اتحادیه اروپایی برای صادرات غلات روسی و اوکراینی از مسیرهای زمینی شرق اروپا.

همین باعث شده بود در بند انضمامی توافق صادرات غلات از دریای سیاه، سازمان ملل متعهد شود برخی موانع ایجادشده توسط غرب را بردارد. از جمله اتصال مجدد بزرگ‌ترین تامین‌کننده مالی بخش کشاورزی روسیه (راسلخوز بانک) به سامانه بین‌المللی پرداخت سوئیفت، لغو تحریم‌های غرب در زمینه بیمه و محموله‌های لجستیک روسیه، امکان تحویل قطعات یدکی برای ماشین‌آلات کشاورزی و باز کردن انجماد دارایی‌های این کشور در بانک‌های آمریکایی و اروپایی.

با این حال طی یک سال هیچ پیشرفتی در رابطه با منافع روسیه یعنی واسطه اصلی توافق حاصل نشد.

همان‌طور که دیروز دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین تاکید کرد، روسیه پیش از فسخ توافق ابتکار دریای سیاه، بارها هشدار داده بود اگر خواسته‌هایش برآورده نشود، دلیلی برای ماندن در توافق ندارد. او پیش از آنکه اعلام کند «معامله غلات متوقف شده است» اظهار کرد اگر همه طرف‌های ذی‌ربط گام‌های توافق شده قبلی را اجرا کنند، روسیه بلافاصله به این توافق باز خواهد گشت. اشاره او به قول‌هایی بود که طرف‌های غربی از جمله واشنگتن و لندن به سازمان ملل هنگام آغاز ابتکار دریای سیاه داده بودند؛ ابتکاری که باعث شد در این فاصله تنها ۵۰ میلیون تن گندم از روسیه به خارج صادر شود. همچنین طی ۱۱ ماه گذشته ۳۶,۲ میلیون تن غلات از اوکراین به دنیا صادر شد که حالا با کارشکنی غرب این روند مختل شده. این اما به منزله شلیک غرب به پای خودش بود، چرا که با رد میانجی‌گری سازمان ملل برای رفع تحریم‌ها توسط ایالات متحده، بریتانیا، کانادا و اتحادیه اروپایی، زنجیره تامین جهانی دچار بحران شد؛ زنجیره‌ای که چند دهه متضمن حاکمیت غرب بر نظم جهانی بود.

پیش از آغاز جنگ اوکراین و توقفی که در بهار سال ۱۴۰۱ در صادرات غلات ۲ همسایه درگیر جنگ شرق اروپا پیش آمد، روسیه و اوکراین تامین‌کننده ۲۸ درصد گندم، ۲۹ درصد جو، ۱۵ درصد ذرت و ۷۵ درصد روغن آفتابگردان بازارهای جهانی بودند. به عنوان مثال این ۲ کشور حدود نیمی از غلات وارد شده توسط لبنان و تونس و دوسوم غلات وارد شده توسط مصر و لیبی را تامین می‌کردند. بسیاری دیگر از کشورهای فقیرتر آفریقایی و آسیایی به همین شکل وابسته به غلات روسی و اوکراینی بوده و هستند. در کل کالری اصلی مورد نیاز ۴۰۰ میلیون انسان در جهان وابسته به استپ‌های حاصلخیز شمال و شمال شرق دریای سیاه است که به عنوان «سبد نان» دنیا شناخته می‌شود. علاوه بر این روسیه و اوکراین، جزو بزرگ‌ترین صادرکنندگان کود شیمیایی هستند که بویژه کشورهای فقیرتر متکی به اقتصاد کشاورزی بشدت به آن وابسته هستند. حتی اگر این کشورهای اصطلاحا متعلق به جنوب جهانی واردکننده مستقیم این محصولات نباشند، طی بیش از یک سالی که از جنگ اوکراین می‌گذرد، بر اثر افزایش شدید قیمت گندم، جو، ذرت، سویا و دیگر دانه‌های روغنی و کود شیمیایی دچار اختلال در تامین قوت غالب مردمان خود شده‌اند.

مسکو بارها هشدار داده بود بیش از هر چیز به این توافق به چشم مکانیزمی برای جلوگیری از قحطی در کشورهای فقیرتر نگاه می‌کند، حال آنکه اکثریت قریب به اتفاق غلاتی که از طریق ابتکار دریای سیاه از اوکراین صادر شده، به واسطه دلالان غربی سر از اروپا درآورده است. در مقابل، بررسی مسیر صادرات محصولات کشاورزی و کود شیمیایی روسیه در این فاصله نیز نشان می‌دهد واردکنندگان آفریقایی و آسیایی در اولویت بوده‌اند. غلات صادره از طریق ابتکار روسیه، از جمله تامین‌کننده شماره ۲ برنامه جهانی غذا به میزان ۷۲۵ هزار متریک تن برای کمک غذایی بشردوستانه به کشورهایی مثل اتیوپی، افغانستان و یمن بوده که در آستانه قحطی قرار دارند.

«کیتلین ولش» مدیر برنامه امنیت جهانی غذا و آب در مرکز مطالعات راهبردی (واشنگتن) وضعیت فعلی را «بحران جهانی غذایی» برمی‌شمرد.

در چنین شرایطی به رغم توقف صادرات غلات اوکراین در چارچوب ابتکار روسیه، ترکیه و سازمان ملل، نه تنها آمریکایی‌ها به دنبال افزایش مجدد قیمت غلات صادراتی خود هستند، بلکه ۵ کشور عضو اتحادیه اروپایی شامل مجارستان، بلغارستان، لهستان، رومانی و اسلواکی نیز خواستار تمدید ممنوعیت واردات غلات اوکراینی به این اتحادیه شده‌اند. به گفته «ایستوان ناگی» وزیر کشاورزی مجارستان، تداوم این ممنوعیت اقدامی ضروری برای محافظت از کشاورزان اتحادیه اروپایی است که به دلیل تخلیه محصولات کشاورزی اوکراین آسیب دیده‌اند. این موضع‌گیری در عین حال عاملی است برای یک رسوایی؛ اینکه اروپا تقریبا به اندازه مصرف خودش غلات تولید می‌کند. حال این سوال به وجود می‌آید: آیا کشورهای اروپایی که طبق گزارش‌های مختلف، واردکننده بیش از دوسوم صادرات ۳۶ میلیون تنی غلات و میلیون‌ها تن دیگر دانه‌های روغنی اوکراین از طریق ابتکار دریای سیاه بوده‌اند، این حجم عظیم از غذا را احتکار کرده یا به بازار سیاه بین‌المللی فروخته‌اند؟

این تنها بخشی از زنجیره معیوبی از اقدامات غرب است که زنجیره جهانی تامین غذایی و در نتیجه نظم غربی را مختل کرده است.

سفر به سرزمین آپارتاید

یادداشت

مهدی بختیاری: رژیم صهیونیستی در روزهای گذشته ۱۳۰ نفر از یهودیان اتیوپی را در ادامه عملیاتی با نام «صخره اسرائیل» به فلسطین اشغالی منتقل کرد.

این عملیات از سال ۲۰۲۰ که دولت ائتلافی نتانیاهو بر سر کار بود، آغاز شد؛ بویژه آنکه وزیر مهاجرت اسرائیل در آن مقطع، «پنینا تامانو شاتا» از حزب راست‌گرای آبی و سفید (به رهبری بنی گانتس) بود که خودش یک یهودی اتیوپیایی‌تبار است.

امروز جامعه اتیوپیایی‌ها در اسرائیل به حدود ۱۷۰ هزار نفر می‌رسد که چیزی کمتر از ۲ درصد جامعه اسرائیل را تشکیل می‌دهند. هیچ منبع مکتوبی جز چند روایت شفاهی درباره منشأ حضور یهودیان در اتیوپی و زمان تاریخی ورود آنها به این کشور وجود ندارد که مشهورترین آنها می‌گوید بیش از ۳ هزار سال قبل، یهودیانی با همراهی ملکه سبا همسر حضرت سلیمان(ع) به این منطقه رفتند.

با تشکیل دولت صهیونیستی در فلسطین اشغالی و حتی سال‌ها قبل از آن، یکی از چالش‌های بزرگ معتقدان به صهیونیسم، ایجاد یک ملت یهودی در فلسطین بود و برای همین موضوع «مهاجرت به فلسطین» از دهه‌ها قبل از تشکیل دولت اسرائیل در دستور سازمان‌های یهودی قرار گرفت اما این موضوع آنها را با یک چالش بزرگ نیز مواجه می‌کرد: تشدید اختلافات فرهنگی و اجتماعی در جامعه اسرائیلی با حضور مهاجران از ملیت‌های متفاوت.

در آن سال‌ها تعداد کمی از یهودیان اتیوپی توانستند به فلسطین بیایند اما سال ۱۹۷۷ وقتی دولت راست‌گرای مناخیم بگین بر سر کار بود، دستور انتقال یهودیان اتیوپی را صادر کرد، چه آنکه ۴ سال پیش از آن، عوودیا یوسف خاخام ارشد یهودیان شرقی در حکمی این اتیوپیایی‌ها را به عنوان یهودی به رسمیت شناخت که نهایتاً منجر به مهاجرت ۳۰ خانواده از اتیوپی به اسرائیل شد و این رقم تا سال ۱۹۸۴ به ۴ هزار نفر رسید.

بعدها موساد عملیات مخفی بزرگی را با نام «عملیات موشه» در سال ۱۹۸۴ برای این منظور اجرا کرد که طی آن حدود ۷ هزار یهودی از اتیوپی به فلسطین اشغالی آورده شدند. با افشای برنامه‌های مخفی اسرائیل برای انتقال یهودیان اتیوپیایی و پایان ناگهانی «عملیات موشه»، دولت اتیوپی که مخفیانه با اسرائیل همکاری داشت، تغییر کرد و جلوی انتقال باقیمانده یهودیان از این کشور نیز گرفته شد.

این جداافتادگی خانواده‌ها از هم، کم‌کم فشار را زیاد کرد تا اینکه ماه مه ۱۹۹۱ اسحاق شامیر، نخست‌وزیر وقت اسرائیل دستور انجام عملیات دوم با نام «عملیات شلومو» را صادر کرد تا هواپیماهای جامبو شرکت آل‌عال و هواپیماهای هرکولس نیروی هوایی ارتش، حدود ۱۴ هزار مهاجر را در عرض ۳۶ ساعت به فلسطین اشغالی بیاورند.

این انتقال‌ها البته بعدها به شکل راحت‌تری و از طریق توافقات سیاسی ادامه داشت اما انتقال یهودیان بویژه از آفریقا به فلسطین اشغالی موافقان و مخالفان زیادی دارد. مهم‌ترین موافقان آنها خانواده‌های اتیوپیایی‌هایی هستند که سال‌ها قبل به اسرائیل آمدند و حالا خواهان انتقال مابقی اعضای خانواده خود هستند. سال ۲۰۱۹ نیز اسرائیلی‌های اتیوپیایی‌تبار تظاهرات بزرگی به راه انداختند که چند هفته به طول انجامید و در نهایت به سرکوب آنها توسط پلیس انجامید و در جریان همین تظاهرات، یکی از معترضان نیز کشته شد.

در سال‌های اخیر، در مرحله اول عملیات صخره اسرائیل در دسامبر ۲۰۲۰، حدود ۲ هزار مهاجر جدید از اتیوپی به اسرائیل منتقل شدند و قرار بر این بود مابقی افراد که در گوندار و آدیس‌آبابا بودند و اقوام درجه یک در اسرائیل داشتند نیز بتوانند به فلسطین اشغالی مهاجرت کرده و به خانواده‌های خود ملحق شوند. به همین منظور، سال ۲۰۲۲، این عملیات برای انتقال ۳ هزار مهاجر دیگر از اتیوپی، تجدید شد. با این حال، مخالفان انتقال مهاجران اتیوپیایی به اسرائیل هم قدرت زیادی داشتند. آنها معتقدند یهودی بودن این افراد همچنان محل تردید است و آنها تنها برای جست‌وجوی کار و زندگی جدید است که می‌خواهند به اسرائیل بیایند. برخی وزرا، شخصیت‌های سیاسی و شورای امنیت قومی اسرائیل و بسیاری از جامعه اسرائیلی همچنان اینطور فکر می‌کنند و این موضوع در یک جامع آپارتاید، شرایط سختی را برای این قبیل مهاجران ایجاد کرده است. بسیاری از آنها که در سال‌های دهه ۸۰ میلادی به سرزمین‌های اشغالی آمدند و گمان می‌کردند به بهشت می‌روند، چیزی جز تحقیر و زندگی در پست‌ترین طبقه اجتماعی اسرائیل به دست نیاوردند. برخی جامعه‌شناسان اسرائیلی بیان کرده‌اند مهاجران جدید از اتیوپی با انواع مشکلات سازگاری مواجه شده‌اند که منجر به شکل‌گیری مشکلات روانی حاد و در موارد شدید، منجر به خودکشی در بین مهاجران در سال‌های اول پس از مهاجرت آنها به اسرائیل می‌شود. این در حالی است که اواخر دهه ۹۰ میلادی، میزان خودکشی در میان جامعه اتیوپیایی از سایر جوامع اسرائیلی بیشتر شد.

سال گذشته نیز صدها نفر از شهرک‌نشینان آفریقایی‌تبار سرزمین‌های اشغالی و حامیان آنها در اعتراض به اقدامات نژادپرستانه مقامات رژیم صهیونیستی و خشونت فزاینده نظامیان این رژیم علیه سیاه‌پوست‌ها اقدام به برگزاری تظاهرات گسترده در تل‌آویو کردند؛ کشته شدن یک جوان ۲۴ ساله شهرک‌نشین اتیوپیایی‌تبار یهودی به دست نظامیان رژیم صهیونیستی، منجر به برافروخته شدن آتش خشم شهرک‌نشینان یهودی علیه تبعیض و نژادپرستی مقامات و نظامیان رژیم صهیونیستی علیه این قشر از شهرک‌نشینان شده بود.

شرکت‌کنندگان در این تظاهرات پلاکاردهایی را در دست داشتند که روی آنها عباراتی را در محکومیت اقدامات نژادپرستانه و تبعیض‌آمیز نظامیان رژیم صهیونیستی علیه شهرک‌نشینان آفریقایی‌تبار نوشته بودند.